

Második megoldás.

Legyen az adott háromszög  $ABC$  s az adott pont  $P$  pl. a  $C$  szög szárai közt.

a) A háromszög területén kívül.

Ha az  $a$  oldalt  $m : n$  arány szerint osztjuk belől s az osztó pont  $A_1$ , akkor:

$$AA_1B : AA_1C = m : n = BA_1 : A_1C,$$

és

$$BA_1 = r = \frac{a}{1 + \lambda}, \quad \text{hol} \quad \lambda = \frac{m}{n}.$$

Legyen a  $P$  ponton átmenő azon egyenes, mely pl. a  $B$  szög szárait vágván a háromszöget a kívánt módon osztja,  $PE$ ; s  $D$  meg  $E$  a  $c$  illetőleg  $a$  oldallal képezett metszéspontok.

$$BE = x, \quad BD = y.$$

Húzzunk  $P$  ponton át az  $a$  és  $c$  oldalakkal  $PQ = p$  és  $PR = q$  párhuzamos vonalakat,  $Q$  a  $c$ ,  $R$  az  $a$  oldal pontja lévén.

A származott háromszögek közt a következő összefüggések állanak fenn:

$$xy = cr \tag{1}$$

$$PRE \sim DBE$$

s így

$$q : y = (x + p) : x$$

azaz

$$qx - py = cr \tag{2}$$

1. és 2.-ből

$$qx^2 - crx = pcr,$$

honnan

$$x = \frac{cr}{2q} \pm \sqrt{\left(\frac{cr}{2q}\right)^2 + p\frac{cr}{q}}$$

$$x_1 = BE, \quad x_2 = BE_1$$

mindkettő valós érték s a feladat követelményeit annyiban kielégíti, hogy mind a  $PE$ , mind a  $PE_1$  egyenes a  $B$  szög szárain  $AA_1B$ -vel egyenlő nagyságú háromszöget vág le, de közülük csak  $DBE$  az, mely az  $ABC$  háromszög területének része lehet.

Az  $x_1$  és  $x_2$  értékeket következő módon szerkesztjük:  $A$ -ból  $QA_1$ -gyel párhuzamost húzván, ennek  $a$  oldallal való metszéspontja  $A_2$  és

$$BA_2 = \frac{cr}{q}$$

$(BA_2 + p)$  fölött félkört írván le, ennek az  $a$  oldalra  $B$  pontban emelt merőlegessel való  $B_1$  metszéspontjának  $BA_2$  felező pontjától ( $O$ ) mért távolságát  $O$ -ból jobbra-balra  $a$  oldalra forgatjuk, miáltal az  $E$  és  $E_1$  keresett pontokhoz jutunk, mert:

$$BB_1 = \sqrt{p\frac{cr}{q}} \quad \text{és} \quad OB_1 = \sqrt{\left(\frac{cr}{2q}\right)^2 + p\frac{cr}{q}},$$

tehát

$$BE = \frac{BA_2}{2} + OB_1 = x,$$

$$BE_1 = \frac{BA_2}{2} - OB_1 = x_2$$

Az eljárást teljesen hasonló módon ismételjük, ha az  $ABC$  háromszöget  $A$  szög szárait metsző egyenessel akarjuk osztani.

Megeshetik, hogy vagy az  $A$  vagy a  $B$  szög szárait metsző  $PE$  egyenesek mindkét  $E$  és  $E_1$  metszéspontja a  $b$  illetőleg  $a$  oldal megnyújtására esik. Ez esetben csak az egyik szög szárain fogunk egy  $AA_1B$  és egy  $AA_1C$  -vel egyenlő háromszöget levághatni, tehát minden esetben a  $P$  ponton át két oly egyenes húzható, mely a feladat követelményeinek teljesen megfelel. Azt, hogy az itt említett eset mikor állhat be, már előre eldönthetjük, ha  $P$  pont helyzetét vizsgáljuk. A  $c$  oldalt a lehető kétféleképpen osztván belől  $m : n$  arány szerint, legyenek az osztó pontok  $C_1$  és  $C_2$ , az első  $B$ , a másik  $A$  csúcs felé esvén.  $CC_1$  és  $CC_2$  vonalak a  $C$  szög szárai közt lévő területet három részre osztják. Ha  $P$  pont  $C_1CC_2$  szög szárai közé esik, a  $PE$  vonalak egyike  $a$ , másika  $b$  oldalt fogja vágni.  $P$  a  $C_1CB$  szög szárai közé esvén a

$PE$  osztó vonalak mindketteje  $A$  szög száraait vágja, míg ha  $P$  a  $C_2CA$  szögbe esik: az osztó vonalak mindketteje  $B$  szög száraait metszi.

Egyszerű meggondolás mutatja, hogy a tárgyalt esetben nem lehet a háromszöget  $C$  szög száraait metszőleg osztani.

b)  $P$  a háromszög területén belül van.

A jelöléseket és segédvonalakat megtartván, a származott háromszögekből:

$$xy = cr$$

$$q : y = (x - p) : x$$

azaz

$$qx + py = cr$$

1) és 2)-ből

$$qx^2 - crx + pcr = 0,$$

tehát

$$x = \frac{cr}{2q} \pm \sqrt{\left(\frac{cr}{2q}\right)^2 - p\frac{cr}{q}}$$

Látni való, hogy míg az előbbi esetben mindig volt két valós megoldása a feladatnak, most általában ezt nem mondhatjuk, mert a megoldás lehetősége nemcsak  $P$  pont helyzetétől, hanem az  $m : n$  aránytól is függ, az egyenlet discriminansa különbség lévén.

$\alpha$ ) Ha

$$cr - 4pq > 0,$$

akkor mindig két, négy, esetleg hat egyenes húzható a  $P$  ponton át, melyek mindegyike a kívánt módon osztja a háromszöget, mert mind a három szög száraait metszőleg osztható két-két módon a háromszög. Mínt hogy

$$r = \frac{a}{1 + \lambda},$$

tehát

$$\lambda = \frac{ac - 4pq}{4pq} = \frac{n}{m}$$

az aránynak legnagyobb, illetőleg legkisebb értéke, mely mellett az osztás még lehetséges. Például a súlyponton keresztül csak oly egyenesek húzhatók, melyek a háromszöget osztván, rájuk az

$$\frac{5}{4} \geq \lambda \geq \frac{4}{5}$$

egyenlőtlenség áll fenn, mint az  $\lambda$  felírt alakjából ez esetre következik. Ugyanis ez esetben

$$p = \frac{a}{3}, \quad q = \frac{c}{3} \quad \text{és} \quad 4pq = \frac{4ac}{9},$$

tehát  $\lambda = \frac{5}{4}$  a maximum és  $\lambda = \frac{4}{5}$  a minimum.

Az  $x$  értékeit a következő módon szerkeszthetjük:  $A$  pontból  $QA_1$ -gyel párhuzamosat húzván az  $a$  oldallal való metszéspont  $A_2$  és így:

$$\frac{cr}{q} = BA_2$$

$BA_2$  fölött félkört rajzolunk, melynek az  $a$ -ra  $R$  pontban emelt merőlegessel képezett  $R_1$  metszéspontjának  $B$ -től való távolságát a  $b$ -ben  $a$ -ra emelt merőlegesre forgatjuk s így nyert  $B_1$  pontból  $a$  oldallal párhuzamosat húzván, ennek az előbbi körrel való metszéspontjait  $a$ -ra vetítvén, a származott  $E_1$  és  $E_2$  pontoknak  $P$ -vel való összekötése adja az osztó egyeneseket. Ugyanis:

$$BR_1 = \sqrt{p\frac{cr}{q}} \quad \text{és} \quad OE = \sqrt{\left(\frac{cr}{2q}\right)^2 - p\frac{cr}{q}},$$

tehát

$$\frac{B_1A_2}{2} + OE = x_1 = BE$$

$$\frac{BA_2}{2} - OE = x_2 = BE_1$$

Míg azonban  $E_1$  pont mindig  $BC$  közön van,  $E$  esetleg annak megnyújtására esik. Ez esetben az  $A$  szög szárain kell  $AA_1C$ -vel egyenlő háromszöget levágnunk. Ha pedig  $PE_1$  egyenesnek  $c$ -vel való metszése  $c$  megnyújtására esik, akkor  $C$  szög szárain vágható le  $AA_1C$ -vel egyenlő háromszög, hogy a feladat követelése kielégítettessék.

$\beta$ ) Ha

$$cr - 4pq = 0$$

az  $E$  és  $E_1$  pontok  $BA_2$  felező pontjába esnek, melynek  $P$ -vel való kapcsolata az osztó egyenes.

A szerkesztés hasonló megfontolások alapján történik, ha az  $A$  vagy a  $C$  szög szárait metszőleg akarjuk a háromszöget osztani.

Az előbbieket teljes felvilágosítást adnak arra az esetre is, ha  $P$  pont a háromszög területében van. Ez esetben  $p = 0$  mindig és

$$x = \frac{cr}{q} = BA_2.$$

$\gamma$ ) Ha

$$cr - 4pq < 0$$

egy megoldás sincsen.

*Maksay Zsigmond, Pécs.*